

Ebû Dâvûd'un Sünen'ine Kaynaklığı Bakımından Mâlik'in Rivâyetleri

Üzeyir DURMUŞ*

Öz: İmâm Mâlik tarafından nakledilen rivâyetlerin *Kütüb-i Sitte*'ye kaynaklığı hadis tarihi ve literatürü açısından önemli bir konudur. Ebû Dâvûd'un, *Sünen*'inde Mâlik'ten naklettiği rivâyetler de bu konunun bir bölümünü oluşturmaktadır. Tespitlerimize göre bu hususta günümüze kadar herhangi bir müstakil çalışma yapılmamıştır. Bu makâle kapsamında, konunun açıklığa kavuşturulması için Ebû Dâvûd'un *Sünen*'i baştan sona taranmış, onun Mâlik'ten rivâyetleri tek tek tespit edilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır: Ebû Dâvûd eserinde Mâlik'ten toplam 302 rivâyet aktarmıştır. Ebû Dâvûd bu rivâyetleri, Mâlik'in 14 farklı talebesi yoluyla almıştır. İlgili rivâyetlerin yaklaşık %89'u Abdullâh b. Mesleme tarikiyle nakledilmiştir. Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten rivâyette ilk tercihi odur. Ebû Dâvûd, Mâlik'ten hem talebeleri hem talebelerinin talebeleri hem de talebelerinin talebelerinin talebeleri vasıtasıyla hadis nakletmekle birlikte doğrudan onun talebelerinden aldığı rivâyetler, Mâlik'ten aktardığı rivâyetlerin %91'ından fazlasını oluşturmaktadır. Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten rivâyetleri *Muvatta*'ın Leysî, Şeybânî, Zührî, Ka'nebî, Hadesânî, Abdurrahmân b. Kâsım, Abdullâh b. Vehb ve Ali b. Ziyâd rivâyetlerinde araştırıldığında 13'ü hariç kalanının bu nüshalarda yer aldığı görülmüştür. Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten yaptığı rivâyetlerin 285'i Yahyâ b. Yahyâ el-Leysî nüshasında yer almaktadır. 4 rivâyet de diğer nüshalarda tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Ebû Dâvûd, Mâlik, Sünen, Muvatta', Rivâyet.

Mâlik's Narrations in Terms of the Source to Abû Dâvûd's *Sunan*

Abstract: The source of the narrations transmitted by İmâm Mâlik to *al-Kutub as-Sitta* is an important issue in terms of history of hadith and literature of hadith. The narrations that narrated by Abû Dâvûd from Mâlik in his *Sunan* also constitute a part of this subject. According to our findings, no independent study has been carried out on this issue until today. Within the scope of this article, *Abû Dâvûd's Sunan* was scanned from beginning to end in order to clarify the subject, his narrations from Mâlik were determined one by one and the following conclusions were reached: Abû Dâvûd narrated 302 narrations from Mâlik. Abû Dâvûd received these narrations through 14 different Mâlik's students. About %89 of these narratives was narrated from Abdullâh b. Maslamah (%89). The first preference of Abû Dâvûd in the narration from Mâlik is this student of Mâlik. Abû Dâvûd narrated hadiths from Mâlik through his students and students of their students and students of their students, but Abû Dâvûd's narrations from Mâlik his direct students are about %91 of the total narrations from Mâlik. Abû Dâvûd's narrations from Mâlik when searched in the narrations of Muwaţta, it was observed that the remaining 13 of them were included in these narrations. Most of the narrations of Abû Dâvûd (285 narrations) from Mâlik are located in narration of al-Laysî. 4 narration has been identified in the other copies.

Keywords: Hadith, Abû Dâvûd, Mâlik, Sunan, Muwaţta', Narration.

*Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, TÜRKİYE, uzeyirdurmus@hotmail.com

ORCID: 0000-0003-1776-6160

Giriş

Ebû Dâvûd Süleymân b. el-Eş'as'ın (ö. 275/889) *Sünen'i*, *Kütüb-i Sitte*'nin en önemli kitaplarındandır. Ebû Dâvûd da *Sünen*'inde, diğer *Kütüb-i Sitte* müellifleri gibi Mâlik'ten rivâyette bulunmuştur. Ebû Dâvûd, Mâlik'ten toplamda 302 hadis aktarmıştır. O, bu rivâyet sayısıyla, yaptığımız bir dizi araştırmaya göre,¹ Mâlik'ten 672 rivâyet nakleden Buhârî, 397 rivâyet nakleden Müslim ve 357 rivâyet nakleden Nesâî'den sonra *Kütüb-i Sitte* müellifleri içinde dördüncü sırada yer almaktadır.

Ebû Dâvûd, Mâlik'in 14 talebesinden rivâyette bulunmuştur. Ebû Dâvûd'un en çok rivâyette bulunduğu Mâlik'in talebesi kendisinden 267 rivâyet aktardığı Abdullâh b. Mesleme el-Ka'nebî'dir (ö. 221/836). Ebû Dâvûd, 18-19 yaşlarında Mekke'de Ka'nebî'den ders almıştır.² 5274 hadisten oluşan *Sünen*'inin yaklaşık %6'lık bölümünü (kitabının yaklaşık 1/17'si) muhtemelen o derslerde öğrendiği hadislerle kaleme almıştır. Yukarıda değindiğimiz araştırmalarımıza göre; Buhârî *Sahîh*'inde Abdullâh b. Yûsuf et-Tinnîsî'yi (ö. 218/833), Müslim *Sahîh*'inde Yahyâ b. Yahyâ et-Temîmî'yi (ö. 226/840), Tirmizî Ma'n b. Îsâ'yı (ö. 198/814), Nesâî Kuteybe b. Saîd'i (ö. 240/855), İbn Mâce Hişâm b. Ammâr'ı (ö. 245/859), Dârimî ise Hâlid b. Mahled'i (ö. 213/828) Mâlik'ten rivâyet konusunda daha çok tercih etmiştir.

Bu çalışma kapsamında önce Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten rivâyet ettiği hadislerin numaraları toplu olarak verilecek,³ sonra bu rivâyetlerin Leysî nüshası esas alınmak üzere mevcut *Muvatta'* nüshalarındaki ve Abdurrahmân b. Abdullâh el-Cevherî'nin (ö. 381/991) *Müsnedü'l-Muvatta'* adlı eserindeki yerleri, terceme, sened ve metin uyumları incelenecek, daha sonra oluşan istatistikî bilgiler kaydedilecektir. Nihâyetinde *Sünen* çerçevesinde Ebû Dâvûd ve Mâlik arasındaki rivâyet bağı somut olarak ortaya konmuş olacaktır. Böylelikle hadis edebiyatı ve hadis tarihi açısından önemli bir konu olan, Mâlik'in rivâyetlerinin *Kütüb-i Sitte*'ye kaynaklığı mevzûu, Ebû Dâvûd'un *Sünen*'i bağlamında netleşmiş olacaktır.

1. Ebû Dâvûd'un Sünen'inde Mâlik'ten Naklettiği Rivâyetler

Sünen-i Ebî Dâvûd'da müellifin Mâlik'ten aktardığı tüm rivâyetleri tespit etmek üzere yaptığımız tarama sonucunda 302 merfû', mevkûf ve maktû' hadisin ondan nakledildiği görülmüştür.

Aşağıda bu 302 rivâyetin Sünen'deki numaralarına ait liste yer almaktadır. Listede ilgili rivâyet mevkûf ise (V), maktû' ise (K), mütâbi' ise (M) harfi ile gösterilecek, merfû' rivâyetler için asıl ve çoğunlukta oldukları için herhangi bir belirteç kullanılmayacaktır. Kıraat yoluyla alınan hadislere (KIR), çift senedli hadislere (+1) sembolü ile işâret edilecektir.

12, 75, 79, 83, 118, 140, 181, 187, 207, 221, 234(M), 237(M), 238, 274, 283(M), 301(K),
320(M), 341, 351, 361, 374, 383, 391, 394(M), 407(KIR), 410, 413, 414, 423, 436(M),

¹ İlgili araştırma dizisinde *Kütüb-i Sitte*'nin tüm kitapları ayrı ayrı incelenerek her birindeki Mâlik kanalıyla gelen tüm rivâyetler tespit edilmiştir. Bu makâle, belirtilen araştırma silsilesinin bir halkasını teşkil etmektedir.

² Bkz. M. Yaşar Kandemir, "Ebû Dâvûd es-Sicistânî", TDV İslam Ansiklopedisi (İstanbul, TDV, 1994), 10/119-121.

³ Çalışmada *Sünen-i Ebû Dâvûd*'un Şuayb Arnaût ve arkadaşları tarafından tahkiki yapılan ve 5274 rivâyet içeren basımı esas alınmıştır.

467, 469, 470, 479(M), 516, 522, 569, 601, 605, 612, 625, 639(V), 640(M), 697, 701, 715, 741(M), 742(V), 770, 771, 794, 810, 811, 821, 826, 836(M), 848, 917, 935, 936, 940, 954, 958, 961(K), 979(+1), 980, 987, 1009, 1026, 1027(M), 1030, 1034, 1046, 1063, 1076, 1112, 1121, 1123, 1154, 1167, 1189, 1191, 1198, 1206, 1210, 1215, 1226, 1238, 1239, 1252, 1262, 1293, 1306, 1310, 1314, 1315, 1326, 1335, 1339, 1341, 1366, 1367, 1371, 1373, 1382, 1385, 1420, 1461, 1475, 1483, 1484, 1542, 1558(KIR), 1593, 1595, 1611, 1627, 1635, 1644, 1648, 1705(M), 1724(+1), 1737(+1), 1745(+1), 1760, 1771, 1772, 1777, 1779, 1780(M), 1781, 1806, 1809, 1812, 1814, 1824(M), 1825(M), 1840, 1841, 1852, 1861(M), 1866, 1882, 1896, 1901(+1), 1923, 1925, 1926, 1975(+1), 1979, 2003, 2014, 2023, 2024(M), 2044, 2055, 2062, 2074, 2098(+1), 2101, 2111, 2172, 2176, 2179, 2198(M), 2227, 2230(V), 2245, 2259, 2284, 2295(V), 2299, 2300, 2360, 2363, 2365, 2388(+1), 2389, 2392, 2399(V), 2418, 2434, 2441, 2442, 2464(M), 2467, 2491, 2550, 2552, 2575, 2607, 2610, 2623, 2685, 2711, 2717, 2732, 2744, 2756, 2770, 2809, 2812, 2829, 2894, 2915(KIR), 2928, 2941, 2963, 2974, 2976, 3017(+1), 3020, 3033(V), 3034(V), 3061, 3078(K), 3103, 3111, 3142, 3175, 3204(KIR), 3227, 3237, 3288, 3289(K), 3307(KIR), 3345, 3346, 3348, 3359, 3364, 3367, 3380, 3393, 3394(M), 3422, 3424, 3434(M), 3436, 3443, 3454, 3492, 3493, 3500, 3502(KIR), 3519, 3520, 3553, 3596, 3682, 3726, 3732, 3736, 3742, 3748, 3782, 3794, 3802, 3882, 3891, 3902, 3906, 3922, 3940, 4014, 4040, 4044, 4117, 4124, 4136, 4139, 4167, 4199, 4267, 4385, 4388, 4445, 4446(KIR), 4469, 4520(M), 4521, 4533, 4703, 4714, 4733, 4743, 4785, 4795, 4866(+1), 4867(V), 4910, 4911, 4917, 4938, 4983, 5007, 5017, 5169, 5184(V), 5206(M), 5253, 5259(M).

Bu 302 rivâyetin 10 tanesi çift senedlidir. Her sened ayrı bir hadis olarak değerlendirildiği takdirde toplam rivâyet sayısı 312 olmaktadır. Çift senedli hadislerin numaraları aşağıdadır:

979, 1724, 1737, 1745, 1901, 1975, 2098, 2388, 3017, 4866.

Çift senedliler dâhil 312 rivâyetin 31 adedi mütâbi'dir. Mütâbi'lerin 23 tanesi merfû', 1 tanesi (2198 numaralı hadis) mevkûf, 1 tanesi de maktû'dur (961 numaralı hadis). Bunların bir kısmı *Sünen*'de müstakil olarak numaralandırılmıştır. Aşağıdaki mütâbi rivâyetler listesinde bu tür rivâyetlerin yanına (R) sembolü konulacaktır:

234, 237, 283(R), 320, 394, 436, 479, 640, 741, 836, 961(RK), 980(R), 1009(R), 1027, 1189(R), 1705(R), 1724(R+1), 1780(R), 1824(R), 1825(R), 1861(R), 2024(R), 2198(V), 2464, 2491(R), 3394, 3434(R), 3732(R), 4520, 5206, 5259(R).

Ebû Dâvûd *Sünen*'inde 19 yerde Mâlik'in görüşlerini de aktarmaktadır. Bunların bir kısmı *Sünen*'de ayrı numaralı olarak kaydedilmiştir. Aşağıda bunların yanına re'y kelimesinden mülhemen (R) harfi konulacaktır. Bazı rivâyetlerde ise hem hadis hem de Mâlik'in görüşü bir arada bulunmaktadır. Onlar da çift parantezle (()) belirtilecektir. Ebû Dâvûd'un naklettiği Mâlik'e ait görüşlerin rivâyet numaraları şunlardır:

306, ((715)), 769(R), ((1210)), ((1238)), 1571(R), ((2045)), 2424, 2742, ((3033)), ((3078)), ((3142)), ((3596)), 3790, ((3882)), 3914(R), ((3922)), 4715(R), ((4983)).

Ayrı numaralı 302 merfû', mevkûf ve maktû' rivâyete, onlar arasında zikretmediğimiz ayrı numaralanmış Mâlik'e ait 4 görüş⁴ de eklenirse toplam sayı 306 olmaktadır. Hadislerin sonuna eklenmiş Mâlik'in görüşlerine atıfları⁵ da eklersek sayı 310'e çıkmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere *Sünen*'de Mâlik'ten rivâyet edilen ve müstakil numara verilen 302 merfû', mevkûf ve mektû' hadis bulunmaktadır. Bunların 289 tanesi merfû', 9 tanesi mevkûf ve 4 tanesi maktû'dur. Eksik metinli veya metinsiz olan 31 mütâbi' rivâyet bu sayılardan çıkarıldığında geriye sened yanında tam metin de içeren 260 merfû' (%96), 8 mevkûf (%3) ve 3 maktû' (%1) hadis kalmaktadır. Görüldüğü üzere Ebû Dâvud, merfû hadis yanında önemli bir mevkûf ve maktû' hadis kaynağı da olan *Muvatta*'dan genellikle merfû' hadis almayı tercih etmiştir. Bunun en önemli sebeplerinden biri hiç şüphesiz *Sünen* ve *Muvatta*' tarzı kitaplar arasındaki içerik farkıdır. Sünenlerde merfû' hadisler çok belirgin bir şekilde çoğunlukta iken *Muvatta*' tarzı eserlerde (Musannefler buna dâhil) merfû' hadislerle yakın miktarda mevkûf ve maktû' hadis yer alabilmektedir.

2. *Sünen* ve *Muvatta*' Rivâyetleri Arasında Uyum Karşılaştırması

Ebû Dâvud'un Mâlik'ten naklettiği rivâyetlerin günümüze ulaşabilen *Muvatta*' nüshalarındaki rivâyetlerle karşılaştırılması, Ebû Dâvud'un ve diğer *Muvatta*' râvîlerin Mâlik'ten rivâyetteki başarı oranları ve hadislerin sonraki nesillere korunarak aktarılıp aktarılmadığı konusunda bir fikir verecektir. Belirtilen karşılaştırmayı burada yapmak makâle sınırlarını çok aşacağı için onun yerine yapılan karşılaştırmanın sonuçları anahatlarıyla ortaya konulacaktır. Bu karşılaştırma kapsamında *Sünen*'deki Mâlik rivâyetleri öncelikle *Muvatta*'ın Leysî nüshasında araştırılacak, rivâyet orada bulunduğu takdirde bu nüshanın kaynak gösterilmesiyle yetinilecektir. Leysî nüshasında bulunamayan rivâyetler için ise diğer nüshalara, onlarda da bulunamaması durumunda Cevherî'nin *Müsnedü'l-Muvattâ'* adlı eserine mürâcaat edilecektir. Sonuçların kaydedilmesi çerçevesinde önce rivâyetin sıra numarası ile *Sünen*'deki numarası ve yeri, sonra -varsa- *Muvatta*'daki yeri, daha sonra da sırasıyla bab başlıkları, sened ve metinleri arasındaki uyuma dair bilgi verilecektir. Kolaylık olması açısından başlık, sened ve metinlerle ilgili olarak aynı iseler A, farklı iseler F, çok benzer iseler Ç, benzer iseler B harfi sembol olarak kullanılacaktır. İki rivâyet arasında (ف) ve (و) harflerinin birbiri yerine kullanımı gibi durumlarla eş anlamlı kelime kullanımları yok sayılacak fakat bir iki harften fazla farklılık dikkate alınacaktır. Ayrıca rivâyet mevkuf ise (V), maktû' ise (K), mütâbi' ise (M) harfi ile gösterilecek, Mâlik'in görüşleri ve onunla ilgili bilgiler için (G) harfi kullanılacak, merfû' rivâyetler için herhangi bir belirteç kullanılmayacaktır. Rivâyetlerden birinin eksik diğerinin tam veya birinin özet diğerinin geniş metin olması durumunda, kısa olan *Muvatta*'daysa TK, *Sünen*'deyse KT ile gösterilecektir.

Bu kurallar çerçevesinde ortaya çıkan tablo aşağıdadır.

⁴ 769, 1571, 3914 ve 4715 numaralı *Sünen* hadisleri.

⁵ 306, 2424, 2742 ve 3790 numaralı *Sünen* hadisleri.

1. Tahâret (22 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
1/12	Tahâret, 5	Kible, 3	Ç	A	KT
2/75	Tahâret, 36	Tahâret, 13	F	A	Ç
3/79	Tahâret, 38	Cenâiz, 24	F	A	Ç
4/83	Tahâret, 40	Tahâret, 12	F	A	Ç
5/118	Tahâret, 48	Tahâret, 1	F	A	Ç
6/140	Tahâret, 53	Tahâret, 2	F	A	KT
7/181	Tahâret, 68	Tahâret, 58	Ç	A	Ç
8/187	Tahâret, 73	Tahâret, 19	Ç	A	A
9/207	Tahâret, 80	Tahâret, 53	Ç	A	Ç
10/221	Tahâret, 84	Tahâret, 76	B	A	Ç
11/234	Tahâret, 91 (M)	Tahâret, 79	-	-	-
12/237	Tahâret, 93 (M)	Tahâret, 84	-	-	-
13/238	Tahâret, 94	Tahâret, 68	F	A	A
14/274	Tahâret, 105	Tahâret, 105	B	A	Ç
15/283	Tahâret, 106 (M)	Tahâret, 104	-	-	-
16/301	Tahâret, 110 (K)	Tahâret, 107	F	A	Ç
17/320	Tahâret, 119 (M)	Tahâret, 89	-	-	-
18/341	Tahâret, 124	Cumua, 4	Ç	A	A
19/351	Tahâret, 124	Cumua, 1	Ç	A	Ç
20/361	Tahâret, 127	Tahâret, 103	F	Ç	Ç
21/374	Tahâret, 132	Tahâret, 110	B	A	A
22/383	Tahâret, 135	Tahâret, 16	F	A	A

2. Salât (90 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
23/391	Salât, 1	Kasru's-salât, 94	F	A	Ç
24/394	Salât, 2 (M)	Vukûtu's-salât, 1	-	-	-
25/407	Salât, 5 (KIR)	Vukûtu's-salât, 2	F	A	A
26/410	Salât, 5	Salâtu'l-cemâat, 25	Ç	A	Ç
27/413	Salât, 5	Kur'ân, 46	F	A	Ç
28/414	Salât, 5	Vukûtu's-salât, 21	F	A	Ç
29/423	Salât, 8	Vukûtu's-salât, 4	F	A	A
30/436	Salât, 11 (M)	Vukûtu's-salât, 25-26	-	-	-
31/467	Salât, 19	Kasru's-salât, 57	F	A	Ç
32/469	Salât, 20	Kasru's-salât, 51	F	A	Ç
33/470	Salât, 20	Kasru's-salât, 52	F	A	A
34/479	Salât, 22 (M)	Kible, 4	-	-	-
35/516	Salât, 31	Salât, 6	F	A	Ç
36/522	Salât, 36	Salât, 2	F	A	A
37/569	Salât, 54	Kible, 15	F	A	Ç
38/601	Salât, 69	Salâtu'l-cemâat, 16	B	A	Ç
39/605	Salât, 69	Salâtu'l-cemâat, 17	B	A	Ç
40/612	Salât, 71	Kasru's-salât, 31	F	A	A
41/625	Salât, 78	Salâtu'l-cemâat, 30	F	A	Ç
42/639	Salât, 84 (V)	Salâtu'l-cemâat, 36	F	A	Ç
43/640	Salât, 84 (M)	Salâtu'l-cemâat, 36	-	-	-
44/697	Salât, 108	Kasru's-salât, 33	B	A	A
45/701	Salât, 109	Kasru's-salât, 34	B	A	A
46/715	Salât, 113	Kasru's-salât, 34	F	A	Ç
47/741	Salât, 117 (M)	Salât, 16	-	-	-
48/742	Salât, 117 (V)	Salât, 20 devamı	A	A	Ç
49/770	Salât, 121	Kur'ân, 25	F	A	Ç
50/771	Salât, 121	Kur'ân, 34	B	A	A
51/794	Salât, 126	Salâtu'l-cemâat, 13	F	A	A
52/810	Salât, 131	Salât, 24	Ç	A	A
53/811	Salât, 131	Salât, 23	Ç	A	A
54/821	Salât, 135	Salât, 39	F	A	Ç

55/826	Salât, 136	Salât, 44	F	A	Ç
56/836	Salât, 139 (M)	Salât, 17	-	-	-
57/848	Salât, 143	Salât, 47	F	A	A
58/917	Salât, 168	Kasru's-salât, 81	F	A	A
59/935	Salât, 171	Salât, 45	Ç	A	A
60/936	Salât, 171	Salât, 45 öncesi	Ç	A	A
61/940	Salât, 172	Kasru's-salât, 61	B	A	Ç
62/954	Salât, 178	Salâtu'l-cemâat, 23	Ç	A	Ç
63/958	Salât, 179	Salât, 51	B	A	KT
64/961	Salât, 179 (M)	Salât, 52	-	-	-
65/979	Salât, 182	Kasru's-salât, 61	Ç	A	A
66/980	Salât, 182 (M)	Kasru's-salât, 67	Ç	A	Ç
67/987	Salât, 185	Salât, 48	F	A	Ç
68/1009	Salât, 194 (M)	Salât, 58	-	-	-
69/1026	Salât, 196	Salât, 62	B	A	Ç
70/1027	Salât, 196 (M)	Salât, 63	-	-	-
71/1030	Salât, 197	Sehv, 1	F	A	A
72/1034	Salât, 199	Salât, 65	B	A	Ç
73/1046	Salât, 206	Cumua, 16	F	A	Ç
74/1063	Salât, 213	Salât, 10	F	A	Ç
75/1076	Salât, 218	Libâs, 18	F	A	Ç
76/1112	Salât, 234	Cumua, 6 Ebû Mus'ab (437)	B B	B A	B Ç
77/1121	Salât, 240	Vukûtu's-salât, 15	B	A	A
78/1123	Salât, 241	Cumua, 19	Ç	A	A
79/1154	Salât, 251	İdeyn, 8	F	A	A
80/1167	Salât, 258	İstiskâ, 1	B	A	A
81/1189	Salât, 262 (M)	Salâtu'l-kusûf, 2	-	-	-
82/1191	Salât, 264	Salâtu'l-kusûf, 1	F	A	KT
83/1198	Salât, 269	Kasru's-salât, 8	F	A	A
84/1206	Salât, 273	Kasru's-salât, 2	Ç	A	KT
85/1210	Salât, 273	Kasru's-salât, 4	Ç	A	A
86/1215	Salât, 273	Bulunamadı			
87/1226	Salât, 276	Kasru's-salât, 25	F	A	A
88/1238	Salât, 282	Salâtu'l-havf, 1	F	A	Ç
89/1239	Salât, 282	Salâtu'l-havf, 2	F	A	Ç
90/1252	Salât, 289	Kasru's-salât, 69	F	A	A
91/1262	Salât, 292	Bulunamadı			
92/1293	Salât, 300	Kasru's-salât, 69	A	A	Ç
93/1306	Salât, 306	Kasru's-salât, 95	F	A	A
94/1310	Salât, 306	Salâtu'l-leyl, 3	B	A	A
95/1314	Salât, 308	Salâtu'l-leyl, 1	F	A	Ç
96/1315	Salât, 309	Kur'ân, 30	F	A	Ç
97/1326	Salât, 312	Salâtu'l-leyl, 13	F	A	A
98/1335	Salât, 314	Salâtu'l-leyl, 8	F	A	A
99/1339	Salât, 314	Salâtu'l-leyl, 10	F	A	A
100/1341	Salât, 314	Salâtu'l-leyl, 9	F	A	A
101/1366	Salât, 314	Salâtu'l-leyl, 12	F	A	Ç
102/1367	Salât, 314	Salâtu'l-leyl, 11	F	A	Ç
103/1371	Salât, 316	es-Salât fî ramazân, 2	B	A	Ç
104/1373	Salât, 316	es-Salât fî ramazân, 1	B	A	Ç
105/1382	Salât, 318	İ'tikâf, 9	F	A	Ç
106/1385	Salât, 320	İ'tikâf, 11	F	A	A
107/1420	Salât, 315	Salâtu'l-leyl, 14	F	A	Ç
108/1461	Salât, 351	Kur'ân, 17	F	A	A
109/1475	Salât, 355	Kur'ân, 5	F	A	Ç
110/1483	Salât, 356	Kur'ân, 28	Ç	A	Ç
111/1484	Salât, 356	Kur'ân, 29	Ç	A	A
112/1542	Salât, 365	Kur'ân, 33	F	A	A

3. Zekât (8 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
113/1558	Zekât, 1 (KIR)	Zekât, 1	A	A	A
114/1593	Zekât, 9	Zekât, 50	B	A	Ç
115/1595	Zekât, 10	Zekât, 37	Ç	A	A
116/1611	Zekât, 19	Zekât, 52	B	A	Ç
117/1627	Zekât, 23	Sadaka, 11	F	A	Ç
118/1635	Zekât, 24	Zekât, 29	Ç	A	A
119/1644	Zekât, 28	Sadaka, 7	B	A	Ç
120/1648	Zekât, 28	Sadaka, 8	B	A	Ç

4. Lukata (1 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
121/1705	Lukata (M)	Akdiiye, 46	-	-	-

5. Menâsik (36 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
122/1724	Menâsik, 2 (M)	İsti'zân, 37	-	-	-
123/1737	Menâsik, 8	Hac, 22	Ç	A	Ç
124/1745	Menâsik, 10	Hac, 17	B	A	A
125/1760	Menâsik, 17	Hac, 139	F	A	Ç
126/1771	Menâsik, 20	Hac, 30	F	A	A
127/1772	Menâsik, 20	Hac, 31	F	A	A
128/1777	Menâsik, 22	Hac, 37	Ç	A	A
129/1779	Menâsik, 22	Hac, 36	Ç	A	Ç
130/1780	Menâsik, 22 (M)	Hac, 36	-	-	-
131/1781	Menâsik, 22	Hac, 223	F	A	A
132/1806	Menâsik, 23	Hac, 180	F	A	Ç
133/1809	Menâsik, 25	Hac, 97	B	A	A
134/1812	Menâsik, 26	Hac, 28	B	A	Ç
135/1814	Menâsik, 26	Hac, 34	F	A	A
136/1824	Menâsik, 31 (M)	Hac, 8	-	-	-
137/1825	Menâsik, 31 (M)	Hac, 15	-	-	-
138/1840	Menâsik, 37	Hac, 4	Ç	A	Ç
139/1841	Menâsik, 38	Hac, 70	B	A	Ç
140/1852	Menâsik, 40	Hac, 76	B	A	Ç
141/1861	Menâsik, 42 (M)	Hac, 237	-	-	-
142/1866	Menâsik, 44	Hac, 6	F	A	Ç
143/1882	Menâsik, 48	Hac, 123	F	A	Ç
144/1896	Menâsik, 53	Bulunamadı (Hac, 223)	F	F	B
145/1901	Menâsik, 55	Hac, 129	F	A	Ç
146/1923	Menâsik, 63	Hac, 176	B	A	A
147/1925	Menâsik, 63	Hac, 197	F	A	Ç
148/1926	Menâsik, 64	Hac, 196	B	A	A
149/1975	Menâsik, 77	Hac, 218	B	A	Ç
150/1979	Menâsik, 78	Hac, 184	B	A	A
151/2003	Menâsik, 84	Hac, 228	B	A	Ç
152/2014	Menâsik, 87	Hac, 241	F	A	Ç
153/2023	Menâsik, 92	Hac, 193 İbnü'l-Kâsım, 226	Ç -	A A	Ç A
154/2024	Menâsik, 92 (M)	İbnü'l-Kâsım, 226	-	-	-
155/2044	Menâsik, 97	Hac, 206 (2045'i de kapsıyor)	F	A	A

6. Nikâh (7 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
156/2055	Nikâh, 6	Radâ', 15	F	A	A
157/2062	Nikâh, 10	Radâ', 17	F	A	Ç

158/2074	Nikâh, 12	Nikâh, 24	F	A	A
159/2098	Nikâh, 25	Nikâh, 4	F	A	Ç
160/2101	Nikâh, 25	Nikâh, 25	F	A	Ç
161/2111	Nikâh, 30	Nikâh, 8	F	A	Ç
162/2172	Nikâh, 48	Talâk, 95	A	A	A

7. Talâk (11 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
163/2176	Talâk, 2	Kader, 7	F	A	A
164/2179	Talâk, 4	Talâk, 53	F	A	A
165/2198	Talâk, 10 (M)	Talâk, 39	-	-	-
166/2227	Talâk, 18	Talâk, 31	Ç	A	A
167/2230	Talâk, 18	Bulunamadı (Talâk, 60)			
168/2245	Talâk, 27	Talâk, 34	Ç	A	Ç
169/2259	Talâk, 27	Talâk, 35	Ç	A	A
170/2284	Talâk, 39	Talâk, 67	Ç	A	Ç
171/2295	Talâk, 40	Talâk, 63	F	A	Ç
172/2299	Talâk, 43	Talâk, 101-103	Ç	A	Ç
173/2300	Talâk, 44	Talâk, 87	B	A	A

8. Savm (13 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
174/2360	Savm, 24	Siyâm, 38	B	A	Ç
175/2363	Savm, 25	Siyâm, 57	F	A	A
176/2365	Savm, 27	Siyâm, 22	F	A	KT
177/2388	Savm, 36	Siyâm, 10	Ç	A	Ç
178/2389	Savm, 36	Siyâm, 9	Ç	A	Ç
179/2392	Savm, 37	Siyâm, 28	Ç	A	Ç
180/2399	Savm, 40	Siyâm, 54	B	A	A
181/2418	Savm, 49	Hac, 137	B	A	Ç
182/2434	Savm, 59	Siyâm, 56	F	A	A
183/2441	Savm, 63	Hac, 132	Ç	A	Ç
184/2442	Savm, 64	Siyâm, 33	A	A	A
185/2464	Savm, 77 (M)	İ'tikâf, 7 (Farklı)	-	-	-
186/2467	Savm, 79	İ'tikâf, 1	F	A	A

9. Cihâd (14 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
187/2491	Cihâd, 9 (M)	Cihâd, 39	-	-	-
188/2550	Cihâd, 46	Libâs, 23	F	A	Ç
189/2552	Cihâd, 47	Libâs, 39	F	A	Ç
190/2575	Cihâd, 65	Cihâd, 45	B	A	A
191/2607	Cihâd, 84	İsti'zân, 35	F	A	A
192/2610	Cihâd, 86	Cihâd, 7	B	A	A
193/2623	Cihâd, 93	İsti'zân, 17	F	A	Ç
194/2685	Cihâd, 125	Hac, 247	F	A	Ç
195/2711	Cihâd, 141	Cihâd, 25	Ç	A	Ç
196/2717	Cihâd, 145	Cihâd, 18	Ç	A	Ç
197/2732	Cihâd, 151	Bulunamadı	-	-	-
198/2744	Cihâd, 155	Cihâd, 15	B	A	Ç
199/2756	Cihâd, 160	Şeybânî, 993	F	A	Ç
200/2770	Cihâd, 168	Hac, 243	F	A	A

10. Edâhî (3 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
201/2809	Edâhî, 7	Dahâyâ, 9	F	A	A
202/2812	Edâhî, 10	Dahâyâ, 7	Ç	A	KT
203/2829	Edâhî, 19	Zebâih, 1	B	Ç	Ç

11. Sayd (Mâlik'ten hadis alınmamıştır)

12. Vesâyâ (Mâlik'ten hadis alınmamıştır)

13. Ferâiz (2 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
204/2894	Ferâiz, 5	Ferâiz, 4	Ç	A	Ç
205/2915	Ferâiz, 12 (KIR)	İtk, 18	Ç	A	Ç

14. Harâc (11 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
206/2928	Harâc, 1	Şeybânî, 992	F	A	Ç
207/2941	Harâc, 9	Bulunamadı			
208/2963	Harâc, 19	Bulunamadı			
209/2974	Harâc, 19	Kelâm, 28	F	A	Ç
210/2976	Harâc, 19	Kelâm, 27	F	A	A
211/3017	Harâc, 24	Bulunamadı			
212/3020	Harâc, 24	Bulunamadı			
213/3033	Harâc, 28 (V)	Bulunamadı			
214/3034	Harâc, 28 (V)	Câmi', 19	F	A	A
215/3061	Harâc, 36	Zekât, 8	F	A	A
216/3078	Harâc, 37	Bulunamadı (Akdiyye, 26)			

15. Cenâiz (7 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
217/3103	Cenâiz, 10	Câmi', 22	B	A	KT
218/3111	Cenâiz, 15	Cenâiz, 36	F	A	Ç
219/3142	Cenâiz, 33	Cenâiz, 2	Ç	A	A
220/3175	Cenâiz, 47	Cenâiz, 33	B	A	Ç
221/3204	Cenâiz, 62 (KIR)	Cenâiz, 14	F	A	A
222/3227	Cenâiz, 76	Câmi', 17 Şeybânî, 321	F F	F A	Ç A
223/3237	Cenâiz, 83	Tahâret, 28	F	A	KT

16. Eymân ve Nuzûr (3 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
224/3288	Eymân, 21	Bulunamadı	-	-	-
225/3289	Eymân, 22	Nuzûr, 8	B	A	A
226/3307	Eymân, 24 (KIR)	Nuzûr, 1	F	A	A

17. Buyû' (22 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
227/3345	Buyû', 10	Buyû', 84	F	A	A
228/3346	Buyû', 11	Buyû', 89	F	A	Ç
229/3348	Buyû', 12	Buyû', 38	Ç	A	KT
230/3359	Buyû', 18	Buyû', 22	F	A	A
231/3364	Buyû', 21	Buyû', 14	B	A	Ç
232/3367	Buyû', 23	Buyû', 10	Ç	A	A
233/3380	Buyû', 25	Buyû', 62	F	A	KT
234/3393	Buyû', 31	Kirâu'l-arz, 1	F	A	Ç
235/3394	Buyû', 32 (M)	Bulunamadı	-	-	-
236/3422	Buyû', 39	İsti'zân, 28	B	A	Ç
237/3424	Buyû', 39	İsti'zân, 26	F	A	Ç
238/3434	Buyû', 44 (M)	Buyû', 2	-	-	-
239/3436	Buyû', 45	Buyû', 95	F	A	KT
240/3443	Buyû', 48	Buyû', 96	F	A	KT
241/3454	Buyû', 53	Buyû', 79	Ç	A	A

242/3492	Buyû', 67	Buyû', 40	F	A	A
243/3493	Buyû', 67	Buyû', 42	F	A	Ç
244/3500	Buyû', 68	Buyû', 98	F	A	A
245/3502	Buyû', 69 (KIR)	Buyû', 1	Ç	A	Ç
246/3519	Buyû', 76	Buyû', 88	B	A	A
247/3520	Buyû', 76	Buyû', 87	B	A	Ç
248/3553	Buyû', 88	Akdiyye, 43	F	A	A

18. Akdiyye (1 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
249/3596	Akdiyye, 13	Akdiyye, 3	Ç	A	A

19. İlim (Mâlik'ten hadis alınmamıştır)

20. Eşribe (3 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
250/3682	Eşribe, 5	Eşribe, 9	F	A	A
251/3726	Eşribe, 20	Sifetu'n-Nebî, 17	F	A	Ç
252/3732	Eşribe, 23 (M)	Sifetu'n-Nebî, 21	-	-	-

21.Et'ime (6 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
253/3736	Et'ime, 1	Nikâh, 49	B	A	A
254/3742	Et'ime, 1	Nikâh, 50	B	A	A
255/3748	Et'ime, 5	Sifetu'n-Nebî, 22	F	A	KT
256/3782	Et'ime, 21	Nikâh, 51	F	A	Ç
257/3794	Et'ime, 27	İsti'zân, 10	Ç	A	Ç
258/3802	Et'ime, 32	Sayd, 13 Ebû Mus'ab, 2176	B Ç	A A	Ç A

22. Tıb (5 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
259/3882	Tıb, 16	Radâ', 16	F	A	A
260/3891	Tıb, 19	Ayn, 9	F	A	Ç
261/3902	Tıb, 19	Ayn, 10	F	A	Ç
262/3906	Tıb, 22	İstiskâ, 4	B	A	Ç
263/3922	Tıb, 24	İsti'zân, 22	F	A	A

23. Itâk (3 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
264/3940	Itâk, 7	Itk, 1	F	A	Ç

24. Hurûf (Mâlik'ten hadis alınmamıştır)

25. Hammâm (1 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
265/4014	Hammâm	Ebû Mus'ab, 2122	F	Ç	Ç

26. Libâs (6 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
266/4040	Libâs, 10	Libâs, 18	B	A	Ç
267/4044	Libâs, 11	Salât, 28	F	A	TK
268/4117	Libâs, 40	Libâs, 13	B	A	Ç
269/4124	Libâs, 41	Sayd, 18	B	A	A
270/4136	Libâs, 44	Libâs, 14	B	A	Ç
271/4139	Libâs, 44	Libâs, 15	B	A	A

27. Tereccül (2 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
272/4167	Tereccül, 4	Şear, 2	F	A	A
273/4199	Tereccül, 15	Şear, 1	F	A	A

28. Hâtem (Mâlik'ten rivâyet bulunmamaktadır)

29. Fiten (1 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
274/4267	Fiten, 4	İsti'zân, 16	F	A	A

30. Mehdî (Mâlik'ten rivâyet bulunmamaktadır)

31. Melâhim (Mâlik'ten rivâyet bulunmamaktadır)

32. Hudûd (5 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
275/4385	Hudûd, 11	Hudûd, 21	Ç	A	A
276/4388	Hudûd, 12	Hudûd, 32	A	A	A
277/4445	Hudûd, 25	Hudûd, 6	B	A	Ç
278/4446	Hudûd, 26 (KIR)	Hudûd, 1	B	A	Ç
279/4469	Hudûd, 33	Hudûd, 14	F	A	A

33. Diyât (3 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
280/4520	Diyât, 8 (M)	Kaşâme, 2	-	-	-
281/4521	Diyât, 8	Kaşâme, 1	F	A	Ç
282/4533	Diyât, 12	Akdıyye, 17	B	A	A

34. Sünnet (4 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
283/4703	Sünnet, 17	Kader, 2	B	A	A
284/4714	Sünnet, 18	Cenâiz, 52	F	A	A
285/4733	Sünnet, 22	Kur'ân, 30	F	A	A
286/4743	Sünnet, 24	Cenâiz, 48	F	A	A

35. Edeb (16 Hadis)

No	Sünen	Muvatta'	Başlık	Sened	Metin
287/4785	Edeb, 5	Husnu'l-huluk, 2	F	A	A
288/4795	Edeb, 7	Husnu'l-huluk, 10	Ç	A	Ç
289/4866	Edeb, 36	Kasru's-salât, 87	F	A	A
290/4867	Edeb, 36	Kasru's-salât, 87	F	A	A
291/4910	Edeb, 54	Husnu'l-huluk, 14	B	A	A
292/4911	Edeb, 54	Husnu'l-huluk, 13	B	A	Ç
293/4917	Edeb, 55	Husnu'l-huluk, 15	F	A	KT
294/4938	Edeb, 63	Ru'yâ, 6	B	A	A
295/4983	Edeb, 84	Kelâm, 2	F	A	A
296/5007	Edeb, 93	Kelâm, 7	F	A	A
297/5017	Edeb, 95	Ru'yâ, 2	Ç	A	A
298/5169	Edeb, 133	İsti'zân, 43	F	A	A
299/5184	Edeb, 137	İsti'zân, 3	F	A	KT
300/5206	Edeb, 149	Selâm, 3	Ç	A	A
301/5253	Edeb, 174	İsti'zân, 32	Ç	Ç	Ç
302/5259	Edeb, 174 (M)	İsti'zân, 33	-	-	-

Ebû Dâvûd, 35 kitaptan oluşan *Sünen*'inde; Sayd, Vesâyâ, İlim, Hurûf, Hâtem, Mehdî, Melâhim (11, 12, 19, 24, 28, 30. ve 31. kitaplar) hâriç toplam 28 kitapta Mâlik'ten rivâyette bulunmuştur. Şu halde Ebû Dâvûd, *Sünen*'inin ana başlıklarının %80'inde Mâlik'ten nakilde bulunmuştur. Ebû Dâvûd bu rivâyetleri, 61 kitaptan oluşan *Muvatta*'ın 49 bölümünden nakletmiş, 12 bölümden ise hadis aktarmamıştır. Dolayısıyla *Muvatta*'ın ana bölümlerinin %80'inden rivâyette bulunmuştur. Hadis almadığı 12 bölüm şunlardır: Akîka, Kırâd, Müsâka, Şuf'a, Vasiyyet, Mukâteb, Mudebber, Ukûl, Cehennem, İlim, Da'vetu'l-mazlûm, Esmâu'n-Nebî.

Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten naklettiği 302 rivâyetin 295'i semâ (%98), 7'si kırâat (%2)⁶ yoluyla alınmıştır.

Sünen'de nakledilen 302 hadisten 289'u merfû' (%96), 9'u mevkûf (%3)⁷, 4'ü maktû'dur (%1).⁸

Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten naklettiği 302 rivâyetten 285'i Leysî nüshasında, 4'ü diğer nüshalarda tespit edilmiş, kalan 13'ü (%4)⁹ mevcut *Muvatta*' nüshalarında ve *Müsnedü'l-Muvatta*' adlı eserde bulunamamıştır.

Aşağıda *Muvatta*' nüshalarında ve günümüze ulaşamayan birçok *Muvatta*' nüshasındaki rivâyetlerin çoğunluğunu ihtivâ eden Cevherî'nin *Müsnedü'l-Muvatta*'ında bulunamayan 13 rivâyet, onların *Sünen*'deki sıra numaraları ve *Kütüb-i Sitte* kapsamında onları Mâlik'ten rivâyet edenlerin bulunup bulunmadığı hakkında bilgi verilecektir. Hadisler sıra numaraları ve akabinde *Sünen*'deki numaralarıyla kaydedilecektir.

1 (1215) - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَارِي، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَابَتْ لَهُ الشَّمْسُ بِمَكَّةَ، فَجَمَعَ بَيْنَهُمَا بِسِرْفٍ.

Bu hadisi Nesâî de Mâlik'ten rivâyet etmiştir.¹⁰

2 (1262) - حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَكِيمٍ، حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ عُمَرَ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، عَنْ سَالِمِ أَبِي النَّضْرِ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: "كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَضَى صَلَاتَهُ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ نَظَرَ، فَإِنْ كُنْتُ مُسْتَبِيحَةً حَدَّثَنِي، وَإِنْ كُنْتُ نَائِمَةً أَيْقَظَنِي، وَصَلَّى الرَّكَعَتَيْنِ، ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمَوْدِنُ، فَيُؤَدِّنُهُ بِصَلَاةِ الصُّبْحِ، فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ، ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ."

Bu hadisi Buhârî de benzer bir metinle rivâyet etmiştir.¹¹

3 (1896) - حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ؛ أَنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِينَ كَانُوا مَعَهُ، لَمْ يَطُوفُوا حَتَّى رَمَوْا الْجَمْرَةَ.

Kütüb-i sitte'de Mâlik'ten rivâyeti bulunmamaktadır.

4 (2230) - حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: "عِدَّةُ الْمُخْتَلَعَةِ حَيْضَةٌ."

⁶ Bkz. 407, 1558, 2915, 3204, 3307, 3502 ve 4446 numaralı *Sünen* hadisleri.

⁷ Bkz. 639, 742, 2230, 2295, 2399, 3033, 3034, 4867 ve 5184 numaralı *Sünen* hadisleri.

⁸ Bkz. 301, 961, 3078 ve 3289 numaralı *Sünen* hadisleri.

⁹ Bkz. 1215, 1262, 1896, 2230, 2732, 2941, 2963, 3017, 3020, 3033, 3078, 3288 ve 3394 numaralı *Sünen* hadisleri.

¹⁰ Nesâî, "Mevâkîf", 45 (No. 593).

¹¹ Buhârî, "Taksîru's-salât", 20 (No. 1119).

Tirmizî, bu rivâyeti muallak olarak nakletmiştir.¹²

5 (2732) - حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، وَيَحْيَى بْنُ مَعِينٍ، قَالَا: حَدَّثَنَا يَحْيَى، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نِيَارٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ - قَالَ يَحْيَى: - إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ لَجَقَّ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُقَاتِلَ مَعَهُ فَقَالَ: «ارْجِعْ»، ثُمَّ اتَّفَقَا فَقَالَ: «إِنَّا لَا نَسْتَعِينُ بِمُشْرِكٍ.»

Bu hadisi, Müslim¹³ daha uzun; İbn Mâce¹⁴ ve Dârimî¹⁵ daha kısa bir metinle rivâyet etmiştir.

6 (2941) - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنِي مَالِكٌ، عَنْ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَ، أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، أَخْبَرَتْهُ عَنْ بَيْعَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النِّسَاءَ، قَالَتْ: مَا مَسَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ، إِلَّا أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهَا فَإِذَا أَخَذَ عَلَيْهَا فَأَعْتَنَهُ، قَالَ: "أَذْهَبِي فَقَدْ بَايَعْتِكِ."

Bu rivâyeti, Müslim¹⁶ de nakletmiştir.

7 (2963) - حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ الْمَعْنَى، قَالَا: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ عَمْرِو الرَّهْرَانِيُّ، حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، عَنْ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أُوَيْسِ بْنِ الْحَدَثَانِ، قَالَ: أُرْسِلَ إِلَيَّ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ تَعَالَى النَّهَارُ، فَجِئْتُهُ فَوَجَدْتُهُ جَالِسًا عَلَى سَرِيرٍ مُفَضِّيًا إِلَى رَمَالِهِ، فَقَالَ: جِئْتُكَ عَلَيْهِ يَا مَالِ، إِنَّهُ قَدْ دَفَعَ أَهْلَ أَبْيَاتٍ مِنْ قَوْمِكَ، وَإِنِّي قَدْ أَمَرْتُ فِيهِمْ بِشَيْءٍ فَأَقْسِمُ فِيهِمْ، قُلْتُ: لَوْ أَمَرْتَ غَيْرِي بِذَلِكَ، فَقَالَ: خُذْهُ فَجَاءَهُ بِرَفَأًا، فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، هَلْ لَكَ فِي عُمَانَ بْنِ عَفَّانَ، وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، وَالرُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ، وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، قَالَ: نَعَمْ، فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا، فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، تُمْ جَاءَهُ بِرَفَأًا، فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، هَلْ لَكَ فِي الْعَبَّاسِ، وَعَلِيٍّ، قَالَ: نَعَمْ، فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا، فَقَالَ الْعَبَّاسُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَفْضَى بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا - يَعْنِي عَلِيًّا - فَقَالَ بَعْضُهُمْ: أَجَلٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَفْضَى بَيْنَهُمَا وَأَرْخَهُمَا - قَالَ مَالِكُ بْنُ أُوَيْسٍ: خُيِّلَ إِلَيَّ أَنَّهُمَا قَدِمَا أُولَئِكَ النَّفَرِ لِيَذَلَّ - فَقَالَ عُمَرُ رَجَمَهُ اللَّهُ: اتَّيَدَا، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى أُولَئِكَ الرَّهْطِ، فَقَالَ: أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ، هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: "لَا نُورُثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً." قَالُوا: نَعَمْ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَالْعَبَّاسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فَقَالَ: أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ، هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا نُورُثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً." فَقَالَا: نَعَمْ، قَالَ: فَإِنَّ اللَّهَ حَصَّنَ رَسُولَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بِخَاصَّةٍ لَمْ يَخْصَنَّ بِهَا أَحَدًا مِنَ النَّاسِ، فَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: {وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أُوجِفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ، وَلَا رِكَابٍ، وَلَا كُنَّ اللَّهُ يَسْلُطُ رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ} [الحشر: 6] وَكَانَ اللَّهُ آفَاءَ عَلَى رَسُولِهِ بَنِي النَّضِيرِ، فَوَاللَّهِ مَا اسْتَأْتَرْنَا بِهَا عَلَيْكُمْ، وَلَا أَخَذَهَا دُونَكُمْ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْخُذُ مِنْهَا نَفَقَةَ سَنَةٍ، - أَوْ نَفَقَتَهُ وَنَفَقَةَ أَهْلِهِ سَنَةً - وَيَجْعَلُ مَا بَقِيَ أَسْوَةَ الْمَالِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى أُولَئِكَ الرَّهْطِ، فَقَالَ: أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ، هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ، قَالُوا: نَعَمْ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى الْعَبَّاسِ، وَعَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، فَقَالَ: أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي بِإِذْنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمَانِ ذَلِكَ؟ قَالَا: نَعَمْ، فَلَمَّا تَوَقَّي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجِئْتُ أَنْتَ وَهَذَا إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَطْلُبُ أَنْتَ مِيرَاثَكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ، وَيَطْلُبُ هَذَا مِيرَاثَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَجَمَهُ اللَّهُ، قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا نُورُثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً." وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ لَصَادِقٌ بَارٌّ، رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ، فَوَلِيَّتُهَا أَبُو بَكْرٍ، فَلَمَّا تَوَقَّي أَبُو بَكْرٍ، قُلْتُ: أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَوَلِيُّ أَبِي بَكْرٍ، فَوَلِيَّتُهَا مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ أَلِيَّتُهَا، فَجِئْتُ أَنْتَ وَهَذَا وَأَنْتُمْ جَمِيعٌ، وَأَمْرُكُمْ وَاحِدٌ، فَسَأَلْتُمَانِيهَا، فَقُلْتُ: إِنْ سِنْتُمَا أَنْ أَدْفَعَهَا إِلَيْكُمَا عَلَى أَنْ عَلَيَكُمَا عَهْدُ اللَّهِ أَنْ تَلِيَاهَا بِالَّذِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَلِيهَا فَأَخَذْتُمَاهَا مِنِّي عَلَى ذَلِكَ، ثُمَّ جِئْتُمَانِي لِأَقْضِي بَيْنَكُمَا بَعِيرٍ ذَلِكَ، وَاللَّهُ لَا أَقْضِي بَيْنَكُمَا بَعِيرٍ ذَلِكَ، حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ، فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهَا فَرَدَّاهَا إِلَيَّ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: إِثْمَا سَأَلَاهُ أَنْ يَكُونَ يُصَيِّرُهُ بَيْنَهُمَا نِصْفَيْنِ، لَا أَتَّهَمَا جَهْلًا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا نُورُثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً." فَإِنَّهُمَا كَانَا لَا يَطْلُبَانِ إِلَّا الصَّوَابَ، فَقَالَ عُمَرُ: لَا أَوْفَعُ عَلَيْهِ اسْمَ الْقَسَمِ أَدْعُهُ عَلَى مَا هُوَ عَلَيْهِ."

Kütüb-i sitte'de Mâlik'ten rivâyeti bulunmamaktadır.

8 (3017) - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ فَارِسٍ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ جُوَيْرِيَةَ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ الرَّهْرِيِّ، أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ، أَخْبَرَهُ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ افْتَتَحَ بَعْضَ خَيْبَرَ عَنُودًا. قَالَ أَبُو دَاوُدَ: وَفَرَى عَلَى الْحَارِثِ بْنِ مَسْكِينٍ، وَأَنَا شَاهِدٌ، أَخْبَرَكُمْ ابْنُ

¹² Tirmizî, "Talâk", 10 (No. 1185).

¹³ Müslim, "Cihâd", 150 (No. 1817).

¹⁴ İbn Mâce, "Cihâd", 27 (No. 2832).

¹⁵ Dârimî, "Siyer", 54 (No. 2538).

¹⁶ Müslim, "İmâre", 89 (No. 1866).

وَهَبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي مَالِكٌ، عَنِ ابْنِ شَهَابٍ: أَنَّ خَبِيرَ كَانَ بَعْضُهَا عَنُوءَةً، وَبَعْضُهَا صُلْحًا. وَالْكَتَيْبَةُ أَكْثَرُهَا عَنُوءَةً، وَفِيهَا صُلْحٌ. قُلْتُ لِمَالِكٍ: وَمَا الْكَتَيْبَةُ؟ قَالَ: "أَرْضُ خَبِيرٍ، وَهِيَ أَرْبَعُونَ أَلْفَ عَدْوٍ."

Kütüb-i sitte'de Mâlik'ten rivâyeti bulunmamaktadır.

9 (3020) - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ، عَنِ مَالِكٍ، عَنِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عُمَرَ، قَالَ: "لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فَتَحَتْ قَرْيَةٌ، إِلَّا قَسَمْتُهَا كَمَا قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَبِيرًا."

Bu rivâyeti, Buhârî¹⁷ de nakletmiştir.

10 (3033) - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ يَعْنِي ابْنِ عَبْدِ الْوَادِعِ، قَالَ: قَالَ سَعِيدُ بْنُ يَعْنِي ابْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ: "جَزِيرَةُ الْعَرَبِ مَا بَيْنَ الْوَادِي إِلَى أَقْصَى الْبَيْتِ إِلَى تَحُومِ الْعِرَاقِ، إِلَى الْبَحْرِ."

Kütüb-i sitte'de Mâlik'ten rivâyeti bulunmamaktadır.

11 (3078) - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ السَّرْحِ، أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي مَالِكٌ، قَالَ هِشَامٌ: "الْعِرْقُ الظَّالِمُ: أَنْ يَغْرَسَ الرَّجُلُ فِي أَرْضٍ غَيْرِهِ، فَيَسْتَحِقُّهَا بِذَلِكَ." قَالَ مَالِكٌ: "وَالْعِرْقُ الظَّالِمُ كُلُّ مَا أُخِذَ وَاحْتَفِرَ وَغُرِسَ بِغَيْرِ حَقِّ."

Mâlik'in görüşü kısmı *Muvatta*'da yer almaktadır.¹⁸ Hişâm'ın açıklamaları ise *Kütüb-i sitte*'de bulunmamaktadır.

12 (3288) - حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، قَالَ: قُرِئَ عَلَى الْحَارِثِ بْنِ مَسْكِينٍ، وَأَنَا شَاهِدٌ، أَخْبَرَكُمُ ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مَالِكٌ، عَنْ أَبِي الرَّزَادِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمَزٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا يَأْتِي ابْنَ آدَمَ النَّذْرُ الْقَدَرِ بِشَيْءٍ لَمْ أَكُنْ قَدَرْتُهُ لَهُ، وَلَكِنْ يُقْبِلُهُ النَّذْرُ الْقَدَرُ قَدَرْتُهُ، يُسْتَخْرَجُ مِنَ الْبَيْخِلِ يُؤْتِي عَلَيْهِ مَا لَمْ يَكُنْ يُؤْتِي مِنْ قَبْلُ."

Kütüb-i sitte'de Mâlik'ten rivâyeti bulunmamaktadır.

13 (3394) - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ شُعَيْبٍ بْنُ اللَّيْثِ، حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ جَدِّي اللَّيْثِ، حَدَّثَنِي عَقِيلٌ، عَنْ ابْنِ شَهَابٍ، أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ ابْنَ عُمَرَ، كَانَ يَكْرِي أَرْضَهُ حَتَّى بَلَغَهُ أَنْ رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ الْأَنْصَارِيُّ، حَدَّثَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَنْهَى عَنْ كِرَاءِ الْأَرْضِ. فَلَقِيَهُ عَبْدُ اللَّهِ، فَقَالَ: "يَا ابْنَ خَدِيجٍ! مَاذَا تُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي، كِرَاءِ الْأَرْضِ؟" قَالَ رَافِعُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ: سَمِعْتُ عَمِّي وَكَانَا قَدْ شَهِدَا بَدْرًا يُحَدِّثَانِ أَهْلَ الدَّارِ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْأَرْضِ. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: "وَاللَّهِ لَقَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْأَرْضَ تُكْرَى، ثُمَّ خَشِيَ عَبْدُ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدًا فِي ذَلِكَ شَيْئًا لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِمْ فَنَزَلَ كِرَاءِ الْأَرْضِ."

قَالَ أَبُو دَاوُدَ: رَوَاهُ أَبُو بَرٍّ، وَعَبِيدُ اللَّهِ، وَكَثِيرُ بْنُ فَرْقِدٍ، وَمَالِكٌ، عَنْ نَافِعٍ، عَنْ رَافِعٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. وَرَوَاهُ الْأَوْزَاعِيُّ، عَنْ حَفْصِ بْنِ غَمَّانِ الْحَنْفِيُّ، عَنْ نَافِعٍ، عَنْ رَافِعٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَذَلِكَ رَوَاهُ زَيْدُ بْنُ أَبِي أَنَسَةَ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ أَتَى رَافِعًا، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: نَعَمْ، وَكَذَا قَالَ: عِكْرَمَةُ بْنُ عَمَّارٍ، عَنْ أَبِي النَّجَّاشِيِّ، عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ الصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ، وَرَوَاهُ الْأَوْزَاعِيُّ، عَنْ أَبِي النَّجَّاشِيِّ، عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ، عَنْ عَمِّهِ طَهَيْرِ بْنِ رَافِعٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَبُو دَاوُدَ: «أَبُو النَّجَّاشِيِّ، عَطَاءُ بْنُ صُهَيْبٍ»

Aslı *Muvatta*'da yer alan¹⁹ bu mütâbi' hadisin *Kütüb-i sitte*'de Mâlik'ten rivâyeti bulunmamaktadır.

Görüldüğü üzere 13 rivâyetin 6'sının naklinde diğer *Kütüb-i Sitte* müelliflerinden bir veya birkaçı Ebû Dâvud'la ittifak halindedir. Bunlardan 7'sinde ise (1896, 2963, 3017, 3033, 3078, 3288

¹⁷ Buhârî, "Müzâraa", 13 (No. 2334), "Fardu'l-humus", 8 (No. 3125), "Megâzi", 9 (No. 3125).

¹⁸ *Muvatta*, "Akdiyye", 26.

¹⁹ *Muvatta*, "Kirâu'l-arz", 1.

ve 3394 numaralı rivâyetler) Ebû Dâvûd *Kütüb-i Sitte* çerçevesinde Mâlik'ten rivâyette teferrüd etmiştir.

Ebû Dâvûd'un *Sünen*'indeki bab başlıkları genellikle Mâlik'in *Muvatta*'ndakilerden farklıdır. Bununla birlikte aynı²⁰ ve çok benzer²¹ bab başlıkları da yok değildir. Bunlar tesadüf veya kısmen esinlenme kapsamında değerlendirilebilir.

Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten rivâyetleri, sened ve metin yönünden, basit bazı farklar hâricinde genelde *Muvatta*'daki rivâyetlerle aynıdır. Burada dikkat çeken bir durum Ebû Dâvûd'un kimi zaman Mâlik'in rivâyetlerini ihtisâr ederek aktarmasıdır.²² Aksi durum da bir hadiste görülmektedir.²³

Ebû Dâvûd, *Sünen*'inde Mâlik'ten doğrudan rivâyette bulunmamaktadır. Ondan naklettiği rivâyetler; Mâlik'in talebelerinden, talebelerinin talebelerinden veya talebelerinin talebelerinin talebelerinden gelmektedir.

Ebû Dâvûd'un doğrudan rivâyette bulunduğu Mâlik'in talebeleri şunlardır:²⁴

1. *Abdullâh b. Mesleme [b. Ka'neb /el-Ka'nebî] (ö. 221/836) – 267 hadis*²⁵

Mâlik'in talebelerinden olup sikadır.²⁶

2. *Kuteybe b. Saîd (ö. 240/855) – 3 hadis*²⁷

Mâlik'in talebelerinden olup sika bir râvîdir.²⁸

3. *Ahmed b. Abdullâh b. Yûnus (ö. 227/842) – 3 hadis*²⁹

²⁰ Örneğin bkz. 48, 92 ve 113. sıradaki rivâyetler.

²¹ Örneğin bkz. 7, 8 ve 9. sıradaki rivâyetler.

²² Örneğin bkz. 1, 6 ve 63 sıradaki rivâyetler.

²³ 267. sıradaki rivâyet.

²⁴ Yaptıkları rivâyet sayısına göre sıralanmışlardır. Rivâyet sayıları eşit olduğu takdirde Türkçe alfabetik sıra dikkate alınmıştır.

²⁵ 12, 75, 79, 83, 118, 140, 181, 187, 207, 221, 238, 274, 283(M), 301(K), 341, 351, 361, 374, 383, 391, 407(KIR), 410, 413, 414, 423, 467, 469, 470, 516, 522, 569, 601, 605, 612, 625, 639(V), 697, 701, 715, 742(V), 770, 771, 794, 810, 811, 821, 826, 848, 917, 935, 936, 940, 954, 958, 961(K), 979(+1), 980, 987, 1009, 1026, 1030, 1034, 1046, 1063, 1076, 1112, 1121, 1123, 1154, 1167, 1189, 1191, 1198, 1206, 1210, 1226, 1238, 1239, 1252, 1293, 1306, 1310, 1314, 1315, 1326, 1335, 1339, 1341, 1366, 1367, 1373, 1382, 1385, 1420, 1461, 1475, 1483, 1484, 1542, 1558(KIR), 1593, 1595, 1611, 1627, 1635, 1644, 1648, 1724(+1), 1737(+1), 1745(+1), 1760, 1771, 1772, 1777, 1779, 1781, 1806, 1809, 1812, 1814, 1824(M), 1840, 1841, 1852, 1861(M), 1882, 1901(+1), 1923, 1925, 1926, 1975(+1), 1979, 2003, 2014, 2023, 2044, 2045, 2055, 2062, 2074, 2098(+1), 2101, 2111, 2172, 2176, 2179, 2227, 2230(V), 2245, 2259, 2284, 2295(V), 2299, 2300, 2360, 2363, 2365, 2388(+1), 2389, 2392, 2399(V), 2418, 2434, 2441, 2442, 2467, 2491, 2550, 2552, 2575, 2607, 2610, 2623, 2685, 2711, 2717, 2732, 2744, 2756, 2770, 2809, 2812, 2829, 2894, 2928, 2974, 2976, 3061, 3103, 3111, 3142, 3175, 3204(KIR), 3227, 3237, 3289(K), 3307(KIR), 3345, 3346, 3348, 3359, 3364, 3367, 3380, 3422, 3424, 3434(M), 3436, 3443, 3454, 3492, 3493, 3500, 3502(KIR), 3519, 3520, 3682, 3726, 3732, 3736, 3742, 3748, 3782, 3794, 3802, 3882, 3891, 3902, 3906, 3922, 3940, 4014, 4040, 4044, 4117, 4124, 4136, 4139, 4167, 4199, 4267, 4385, 4388, 4445, 4446(KIR), 4469, 4533, 4703, 4714, 4733, 4743, 4785, 4795, 4866(+1), 4867(V), 4910, 4911, 4917, 4938, 4983, 5007, 5017, 5169, 5184(V) ve 5253 numaralı hadisler. Bunlara ilaveten 769 ve 1571 hadisler müstakil olarak numaralanmış Mâlik'e ait görüşleri ihtivâ etmektedir.

²⁶ Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed ez-Zehabî, *Siyerü a'lâmi'n-nübelâ* (Beyrût: Müessesetü'r-risâle, 1985), 10/257 vd.

²⁷ 1896, 2915 ve 3393 numaralı hadisler.

²⁸ Zehabî, *Siyer*, 11/13, 15.

²⁹ 1737, 1745 ve 2098 numaralı hadisler.

Ahmed b. Hanbel, Ebû Hâtim ve Nesâî gibi muhaddislerin sika olduğunu belirttiği bir râvidir.³⁰

4. [Abdullah b. Muhammed] en-Nüfeylî (ö. 234/849) – 1 hadis³¹

Sika bir râvidir. İbn Huzeyme, Nasr b. Merzûk'un şöyle dediğini nakletmektedir: “*Muvatta'* konusunda insanların en güvenilirini Ka'nebî, sonra Abdullâh b. Yûsuf'tur.”³² Mâlik'ten rivâyet noktasında Ebû Dâvûd Ka'nebî'yi, Buhârî Abdullâh b. Yûsuf'u tercih etmiştir.

5. Hasan b. Ali (ö. 237/852) – 1 hadis³³

Sika bir râvidir.³⁴

Ebû Dâvûd'un talebelerinden rivâyette bulunduğu Mâlik'in talebeleri:

1. [Abdullâh] İbn Vehb (ö. 197/813) – 15 hadis³⁵

İbn Vehb ise Mâlik'in talebesi olup sikadır.³⁶

2. Bîşr b. Ömer (ö. 207/822) – 4 hadis³⁷

Sikadır.³⁸

3. Abdurrahmân b. Mehdî (ö. 198/813-814) – 3 hadis³⁹

Sikadır.⁴⁰

4. Eşheb [b. Abdülazîz el-Kaysî] (ö. 204/820) – 2 hadis⁴¹

İbn Hibbân, kendisini *es-Sikât*'ta zikretmiş, fakih ve Mâlikî mezhebinin savunucusu olduğunu belirtmiştir.⁴²

5. Ma'n b. İsa (ö. 198/814) – 1 hadis⁴³

Ma'n, sika bir râvidir.⁴⁴

6. Yahyâ b. Saîd el-Kattân (ö. 198/813-814) – 1 hadis⁴⁵

Yahyâ, *Muvatta'* râvilerinden olup sikadır.⁴⁶

³⁰ Yûsuf b. Abdurrahmân el-Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl fî esmâi'r-ricâl* (Beyrût: Müessesetü'r-risâle, 1980), 1/377-378.

³¹ 4866 numaralı *Sünen* hadisinin râvisidir.

³² Zehebî, *Siyer*, 10/636.

³³ 1371 numaralı *Sünen* hadisinin râvisidir.

³⁴ İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb* (Hindistan: Matbaatü dâireti'l-meârif, 1326), 2/295.

³⁵ 979, 1027, 1705, 1780, 1901, 1975, 2941, 3017, 3034, 3078, 3288, 3596, 4521, 4715 ve 5259 numaralı hadisler.

³⁶ Zehebî, *Siyer*, 9/224-226.

³⁷ 1262, 1724, 2963 ve 3553 numaralı hadisler.

³⁸ Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, 4/138-139.

³⁹ 2024, 2388 ve 3020 numaralı hadisler.

⁴⁰ Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, 17/432-433.

⁴¹ 3033 ve 3914 numaralı *Sünen* hadisleri.

⁴² İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, 5/144-145.

⁴³ 1866 numaralı hadis.

⁴⁴ Zehebî, *Siyer*, 9/305.

⁴⁵ 2732 numaralı *Sünen* hadisi.

⁴⁶ İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, 11/216-220.

Ebû Dâvûd'un talebelerinin talebelerinden rivâyette bulunduğu Mâlik'in talebeleri:

1. Abdülazîz b. Muhammed [ed-Derâverdî] (ö. 187/803) – 1 hadis⁴⁷

Sadûktur, başkalarının kitaplarından nakilde bulunduğu bazen hata ettiği söylenmiştir.⁴⁸

2. Cüveyriye b. Esmâ (ö. 173/789) – 1 hadis⁴⁹

Sikadır.⁵⁰

Bunlar dışında bir de Mâlik'ten rivâyetine mütâbaât için yer verilen İbrâhîm b. Ebi'l-Vezîr (ö. 212/ 827 sonrası) vardır⁵¹ ki o da sika bir râvîdir.⁵²

Sonuç olarak Mâlik'in bu 14 râvisi genel olarak güvenilir kabul edilmiştir.

Bu 14 râvî, Ebû Dâvûd'a yakınlıkları açısından 3 grupta değerlendirilebilir. Aşağıda bu 3 gruptan gelen hadislerin sayısı ve toplam rivâyetler içindeki oranları bir tablo ile ortaya konulmuştur. *Sünen*'de müstakil olarak numaralanmış 302 hadis ve 4 görüş (toplam 306 rivâyet) vardır. Hadislerden 31'i mütâbî' olup bunlardan 14'ünün Mâlik'in hangi talebesinden geldiği belirsizdir. Şu halde oranları belirlemede Mâlik'in hangi talebesinden geldiği belli olan 292 rivâyet esas alınacaktır.

Rivâyetin Kaynağı	Talebe	Rivâyet Sayısı	Yaklaşık Oran
Mâlik'in Talebeleri	Abdullâh b. Mesleme	267	%91
	Kuteybe b. Saîd	3	%1
	Diğer	5	%2
Mâlik'in Talebelerinin Talebeleri	İbn Vehb	15	%5
	Bişr b. Ömer	4	%1
	Abdurrahmân b. Mehdî	3	%1
	Diğer	4	%3
Mâlik'in Talebelerinin Talebelerinin Talebeleri	Abdülazîz b. Muhammed	1	%0,3
	Cüveyriye	1	%0,3

Tabloda da belirtildiği üzere Ebû Dâvûd, Mâlik'ten naklettiği rivâyetlerin yaklaşık %91'ini (302 rivâyetten 35'i hâriç kalan 267'sini) onun en önde gelen talebelerinden Abdullâh b. Mesleme'den almıştır. Bu yüksek oran, diğer *Kütüb-i Sitte* telifleri içerisinde görülmeyen bir orandır. Onlar da

⁴⁷ 1215 numaralı *Sünen* hadisi.

⁴⁸ İbn Hacer, *Takrîbü't-Tehzîb*, 358.

⁴⁹ 3017 numaralı hadis.

⁵⁰ Zehebî, *Siyer*, 7/317-318.

⁵¹ 237 numaralı *Sünen* hadisine mütâbaât.

⁵² İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, 1/147.

Mâlik'ten rivâyetlerinde onun belli bir talebesini daha çok tercih etmişler ancak hiçbiri Ebû Dâvûd gibi ondan rivâyetlerini neredeyse tek bir talebeye inhisar ettirmemiş veya ettirememişlerdir.

Sonuç

İmâm Mâlik'in rivâyetleri *Kütüb-i Sitte* müellifleri için önemli bir kaynaktır. Ebû Dâvûd da *Sünen* adlı eserinde ondan çok sayıda rivâyet aktarmıştır.

Ebû Dâvûd, *Sünen*'inde Mâlik'in 14 talebesinin, ondan naklettiği rivâyetlere yer vermekle birlikte ilgili rivâyetlerin büyük çoğunluğunu Abdullâh b. Mesleme el-Ka'nebî'den (ö. 221/836) almıştır.

Ebû Dâvûd'un rivâyetleri, –başta Leysî olmak üzere– *Muvatta'* nüshalarındaki hadislerle mukâyeseli olarak incelendiğinde aralarında sened veya metin açısından genelde kayda değer bir fark bulunmadığı görülmektedir. Görülen farklılıklar, genellikle anlamı bozmayacak şekilde birkaç harf veya kelime fazlalığı veya azlığı ya da asıl ve özet metin şeklindedir. Bu durum, Mâlik'in rivâyetlerinin sonraki nesillere bozulmadan aktarıldığını gösteren bir delil olarak değerlendirilebilir. Leysî nüshasında ve diğerlerinde bulunamayan rivâyetler muhtemelen, ya Mâlik'in *Muvatta'* güncellemeleri sırasında kitabından çıkardığı hadislerden ya da onun *Muvatta'* dışındaki rivâyetlerinden oluşmaktadır.

Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten aktardığı rivâyetlerin 285'i *Muvatta'*ın Leysî nüshasında, 4'ü diğer nüshalarda bulunmakla birlikte, geriye kalan 13'ü mevcut *Muvatta'* nüshalarında ve *Müsnedü'l-Muvatta'* adlı eserde bulunamamıştır.

Ebû Dâvûd'un eseri bir sünen olduğu için sınırlı sayıda mevkûf ve maktû' hadis içermektedir. Bu nedenle Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten rivâyetleri de genelde merfû'dur. O, 289 merfû rivâyet yanında sadece 9 mevkûf ve 4 maktû' rivâyeti Mâlik'ten aktarmıştır. Bu da eserinin türü gereği normal bir durumdur.

Ebû Dâvûd'un Mâlik'ten rivâyetleri, 7'si hâriç semâ yoluyla alınmıştır.

Bütün bu somut veriler, *Sünen* kapsamında Ebû Dâvûd ve Mâlik arasında bulunan rivâyet bağıni çeşitli yönlerden ortaya koymuş bulunmakta ve böylece hadis edebiyatı ve hadis tarihinin önemli bir konusu olan Mâlik'in rivâyetlerinin *Kütüb-i Sitte*'ye kaynaklığı, yine *Sünen* çerçevesinde aydınlığa kavuşturmuş olmaktadır.

Kaynakça

Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl. *Şaḥîḥü'l-Buḥârî*. Kâhire: Dâru'l-hadîs, 2011.

Cevherî, Abdurrahmân b. Abdullâh. *Müsnedü'l-Muvatta'*. Beyrût: Dâru'l-garbi'l-İslâmî, 1997.

Çakan, İsmail Lütfi. *Hadis Edebiyatı*. İstanbul: M. Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, 2011.

Dârimî, Abdullâh b. Abdurrahmân. *Sünenü'd-Dârimi*. thk. Hüseyin Selîm Esed ed-Dârânî. Suûdi Arabistan: Dâru'l-muğnî, 2000.

- Ebû Dâvûd, Süleymân b. Eş'as. *Sünenü Ebî Dâvûd*. thk. Şuayb Arnaût vd. Lübnan: Dâru'r-risâleti'l-âlemiyye, 2009.
- Ebû Hâtîm Muhammed b. Hibbân el-Büstî. *es-Sikât*. Hindistan: Dâiretü'l-meârifî'l-Osmâniyye, 1973.
- İbn Ebî Hâtîm Abdurrahmân b. Muhammed er-Râzî. *el-Cerh ve't-ta'dîl*. Beyrût: Dâru ihyâi't-turâsî'l-Arabî, 1952.
- İbn Hacer, Ahmed b. Ali el-Askalânî. *Tehzîbü't-Tehzîb*. Hindistan: Matbaatü dâireti'l-meârif, 1326.
- Kandemir, M. Yaşar. "Ebû Dâvûd es-Sicistânî", TDV İslam Ansiklopedisi. İstanbul, TDV, 1994: 10/119-121.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta'* (Abdullâh b. Mesleme el-Ka'nebî rivâyeti). thk. Abdülmecîd Türkî. Beyrût: Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, 1999.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta'* (Abdullâh b. Vehb rivâyeti). thk. Hişâm İsmâîl. Dimâm: Dâru İbni'l-Cevzî, 1999.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta' - Kitâbu'l-Muhârebe* (Abdullâh b. Vehb rivâyeti). thk. Mikloş Muranyi. Beyrût: Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, 2002.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta' - Telhîsu'l-Kâbisî* (Abdurrahmân b. Kâsım rivâyeti). thk. Muhammed b. Alevî. Abu Dabi: el-Mecmeu's-Sekafî, 2004.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta'* (Ali b. Ziyâd el-Absî rivâyeti). thk. Muhammed eş-Şâzelî en-Nüfeyr. Beyrût: Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, 1980.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta'* (Ebû Mus'âb ez-Zührî rivâyeti). thk. Beşşâr Avvâd Ma'rûf ve Mahmûd Muhammed Halîl. Beyrût: Müessesetü'r-Risâle, 1998.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta'* (Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî rivâyeti). thk. Abdülvehhâb Abdüllatîf. Kâhire: Lecnetü İhyâi't-Türâs, 1994.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta'* (Süveyd b. Saîd el-Hadesânî rivâyeti). thk. Abdülmecîd Türkî. Beyrût: Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, 1994.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta'* (Yahyâ b. Yahyâ el-Leysî rivâyeti). thk. Muhammed Fuâd Abdülbaki. Kâhire: Dârü'l-Hadîs, 2005.
- Mâlik b. Enes. *el-Muvatta'* (Yahyâ b. Yahyâ el-Leysî rivâyeti). thk. Muhammed Mustafâ el-A'zamî. Abu Dabi: Müessesetü Zâyd, 2003.
- Mizzî, Yûsuf b. Abdurrahmân. *Tehzîbü'l-Kemâl fî esmâi'r-ricâl*. Beyrût: Müessesetü'r-risâle, 1980.
- Müslim, Ebû'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc. *Şahîhü Müslim*. Beyrût: Dârü'l-kütübi'l-ilmiyye, 2011.
- Sifil, Ebubekir. *Muvatta Nüshaları Muhteva Analizi*. İstanbul: Rihle Kitap, 2017.
- Tirmizî, Muhammed b. İsâ. *Sünenü't-Tirmizî*. Mısır: Mustafâ el-Bâb el-Halebî, 1975.
- Zehebî, Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed. *el-Kâşif fî ma'rifeti men lehû rivâyetun fi'l-kütübi's-sitte*, thk. Muhammed Avvâme. Cidde: Dâru'l-kible, 1992.
- Zehebî, Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed. *Siyerü a'lâmi'n-nübelâ*. Beyrût: Müessesetü'r-risâle, 1985.